

Ο ΘΕΟΣ ΤΩΝ ΜΙΚΡΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ

ΑΡΟΥΝΤΑΤΙ ΡΟΪ

*Φινετσάτο
και δυνατό...
Αξιόλογο...
Συγκλονιστικό.
Φόκνερ
και Ντίκενς μαζί.
THE NEW YORK TIMES*

ΒΡΑΒΕΙΟ BOOKER

Η εκδοτική ομάδα των Εκδόσεων ΨΥΧΟΓΙΟΣ δημιούργησε με πολλή χαρά και παρουσιάζει με υπερηφάνεια τη σειρά ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΞΕΧΩΡΙΣΑΝ, με τα πιο σημαντικά, επιτυχημένα και αγαπημένα μυθιστορήματα τα οποία έχουμε εκδώσει κατά καιρούς.

Στη σειρά συμπεριλαμβάνονται τα βιβλία που δεν έλαμψαν στιγμιαία σαν διάπτοντες αστέρες, αλλά είτε ξεχώρισαν και κατέκτησαν μια θέση στο λογοτεχνικό στερέωμα, είτε είχαν τεράστια απήχηση στο αναγνωστικό κοινό. Αυτά ακριβώς τα έργα, που αποτελούν κομμάτι της ιστορίας μας ή κεφάλαιο της λογοτεχνίας, θέλουμε να θυμίσουμε στους «παλιούς» αναγνώστες και να προτείνουμε στους «νέους» βιβλιόφιλους.

Η σειρά ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΞΕΧΩΡΙΣΑΝ περιέχει τίτλους που πλέον τείνουν να γίνουν κλασικοί, συγγραφείς και έργα που βραβεύτηκαν και κέρδισαν παγκόσμια αναγνώριση και εκτίμηση, βιβλία που έτυχαν θερμής υποδοχής από την παγκόσμια λογοτεχνική κοινότητα, ή κείμενα που κέρδισαν εκατομμύρια αναγνώστες και κυρίως ιστορίες διαχρονικές και αυθεντικά ανθρώπινες.

Αυτά τα ξεχωριστά βιβλία, που εμείς πιστεύουμε ότι δεν πρέπει να λείπουν από καμία βιβλιοθήκη, είναι η πρότασή μας για τους αναγνώστες με απαιτήσεις.

Το βιβλίο που κρατάτε στα χέρια σας αποτελεί ένα από αυτά τα ξεχωριστά βιβλία και ελπίζουμε να το απολαύσετε. Μπορείτε να επιλέξετε και άλλους τίτλους στη σειρά αυτή στο www.psichogios.gr/mustread.

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: THE GOD OF SMALL THINGS

Από τις Εκδόσεις Flamingo, Λονδίνο 1997

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Ο Θεός των Μικρών Πραγμάτων**

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Arundhati Roy

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Μαρία Αγγελίδου

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Αρετή Μπουκάλα

ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΗ ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Αρετή Κολλάτου

ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Χρυσούλα Μπουκουβάλα

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Μερσίνα Λαδοπούλου, Ραλλού Ρουχωτά

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: Ι. Πέππας ΑΒΕΕ

ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: Κωνσταντίνα Παναγιώτου & ΣΙΑ Ο.Ε.

© Arundhati Roy, 1997

© Φωτογραφίας εξωφύλλου: Plainpicture/Spitta + Hellwig

© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 1997

Πρώτη έκδοση: Νοέμβριος 1997

Εικοστή έκτη ανατύπωση: Ιούνιος 2013

ISBN 978-960-274-254-2

*Τυπώθηκε σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά
και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.*

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδείας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοαντύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισιμότητα, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Έδρα: Τατοίου 121

144 52 Μεταμόρφωση

Βιβλιοπωλείο: Μαυρομυχάλη 1

106 79 Αθήνα

Τηλ.: 2102804800

Telefax: 2102819550

www.psichogios.gr

e-mail: info@psichogios.gr

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Head office: 121, Tatoiou Str.

144 52 Metamorfossi, Greece

Bookstore: 1, Mavromichali Str.

106 79 Athens, Greece

Tel.: 2102804800

Telefax: 2102819550

www.psichogios.gr

e-mail: info@psichogios.gr

ΑΡΟΥΝΤΑΤΙ ΡΟΪ
Ο ΘΕΟΣ
ΤΩΝ ΜΙΚΡΩΝ
ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ

*Μετάφραση:
Μαρία Αγγελίδου*

ΕΙΚΟΣΤΗ ΕΚΤΗ ΑΝΑΤΥΠΩΣΗ

Για τη Μέρι Ρόι που με μεγάλωσε.
Που μ' έμαθε να λέω «συγγνώμη»
πριν τη διακόψω Δημοσίως.
Που με αγαπούσε αρκετά για να με αφήσει να φύγω.

Για τον ΛΚΣ που, όπως εγώ, επέζησε.

ΟΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ ευχαριστούν τον κύριο Ishwar Prasad, της Πρεσβείας των Ινδιών στην Αθήνα για τη βοήθειά του στη σωστή απόδοση των ινδικών ονομάτων και λέξεων. Επίσης, την κυρία Κάτια Αντωνοπούλου για τη συμπαράστασή της.

*Ποτέ ξανά δε θα ειπωθεί άλλη ιστορία
σαν να 'ταν η μοναδική στον κόσμο.*

ΤΖΟΝ ΜΠΕΡΓΚΕΡ

ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΜΕΛΗΤΡΙΑΣ

Άθικτοι και Καθαροί – στα αγγλικά *Untouchables* και *Touchable*s. Ο όρος *Άθικτοι* αναφερόταν παλιότερα σε ένα ευρύ φάσμα ινδουιστικών ομάδων χαμηλής κάστας στην Ινδία. Η χρήση του όρου, καθώς και οι κοινωνικές απαγορεύσεις που τον συνόδευαν κηρύχθηκαν παράνομες συνταγματικά το 1949. *Άθικτοι* χαρακτηρίζονται εκείνοι των οποίων τα παραδοσιακά καθήκοντα κι ο τρόπος ζωής περιλάμβαναν μiasματικές δραστηριότητες. Οι *Καθαροί*, οι άνθρωποι από τις ανώτερες κάστες, θεωρούσαν εξαιρετικά μiasματικό ακόμη και το άγγιγμά τους, το οποίο συνεπαγόταν πολλές εξαγνιστικές τελετουργίες. Ο όρος *Καθαροί* επιλέχτηκε για να κάνει πιο έντονη την αντιπαράθεση με τον ήδη υπάρχοντα όρο *Άθικτοι*.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πίκλες και Μαρμελάδες Παρανταίτζ	17
Το λεπιδόπτερο του Παπάτσι	60
Μεγάλος Άντρας ο Λάλτεν, Μικρός Άντρας ο Μομπάτι...	127
Σινεμά Αμπιλάς.....	135
Η χώρα του ίδιου του Θεού	172
Τα καγκουρό του Κοτσίν.....	187
Τετράδια ασκήσεων σοφίας	210
Καλώς Όρισες στο Σπίτι, Αγαπημένη μας Σόφι Μολ	222
Η κυρία Πίλαϊ, η κυρία Ίπεν, η κυρία Ρατζαγκοπάλαν	250
Το ποτάμι μες στη βάρκα.....	258
Ο Θεός των Μικρών Πραγμάτων.....	285
Κότσου Τόμπαν.....	301
Ο Απαισιόδοξος κι ο Αισιόδοξος	313
Η Δουλειά είναι Αγώνας.....	347
Το πέρασμα	370
Λίγες ώρες αργότερα	372
Ο σταθμός του Κοτσίν.....	376
Το Σπίτι της Ιστορίας	387
Η σωτηρία της Άμου.....	398
Η ταχεία του Μαδράς	409
Το κόστος ζωής.....	418

Πίκρες και Μαρμελάδες Παρανταίζ

Ο Μάιος είναι ένας ζεστός, βαρύς μήνας στο Αγιέμενεμ. Οι μέρες είναι μεγάλες και υγρές. Το ποτάμι ζαρώνει και μαύρες κουρούνες χώνουν λαιμαργα τα ράμφη τους σε λαμπερά μάνγκο, πάνω στα κλαδιά ακίνητων, θαμποπράσινων δέντρων. Κόκκινες μπανάνες ωριμάζουν. Οι καρποί των αρτόδεντρων σκάνε. Ξεδιάντροπες πράσινες μύγες ζουζουνίζουν ανόητα στον αέρα που ευωδιάζει φρούτα. Ύστερα χτυπούν σε κάποιο τζάμι και πεθαίνουν απορημένες στον ήλιο.

Οι νύχτες είναι ξάστερες αλλά βαριές από τεμπελιά και κρυμμένες προσδοκίες.

Στις αρχές Ιουνίου όμως πιάνουν οι νοτιοδυτικοί μουσώνες κι έρχονται τρεις μήνες όλο άνεμο και νερό, με μικρά διαλείμματα αλύπητου, δυνατού ήλιου που ξετρελαμένα παιδιά αρπάζουν για παιχνίδι. Το τοπίο πρασινίζει χωρίς αιδώ, χωρίς μέτρο. Οι φράχτες σβήνουν και χάνονται, καθώς οι ρίζες της ταπιόκας που χωρίζουν τους κήπους και τα περβόλια φουντώνουν κι ανθίζουν. Ακόμα και οι τοίχοι οι χτισμένοι με τούβλα πρασινίζουν. Τα κλαδιά της πιπεριάς τυλίγονται γύρω απ' τους ξύλινους στύλους του ηλεκτρικού. Ο λατερίτης σκάει κι από τις σχισμάδες προβάλλουν αγριόχορτα, σκεπάζοντας σιγά σιγά τους πλημμυρισμένους δρόμους. Βάρκες πηγαινοέρχονται στα παζάρια και μικρά ψαράκια εμφανίζονται στις λιμνούλες πάνω από τους πλημμυρισμένους υπονόμους.

Έβρεχε όταν επέστρεψε η Ράχελ στο Αγιέμενεμ. Λοξές, ασημένιες κλωστές έσκαγαν στη μαλακή γη, έσκαβαν το χώμα σαν ομοβροντία. Το παλιό σπίτι πάνω στο λόφο έμοιαζε λες και φορούσε τη γερτή, κεραμιδένια σκεπή του για καπέλο, βαθιά χωμένο, να του κρύβει τ' αυτιά. Οι τοίχοι, πράσινοι απ' τα βρύα, είχαν ποτίσει πια από το νερό. Η υγρασία που ανέβαινε από το χώμα έσταζε από πάνω τους. Τον κήπο τον είχαν πνίξει τα αγριόχορτα. Μέσα στο πράσινο σέρνονταν και σάλευαν ένα σωρό μικροσκοπικές υπάρξεις. Κάτω από τους χαμηλούς θάμνους μια δεντρογαλιά τριβόταν σε μια γυαλιστερή πέτρα. Κατακίτρινοι βάτραχοι έκοβαν αισιόδοξα τις βόλτες τους μες στις λάσπες ψάχνοντας ταίρι. Μια μουσκεμένη μαγκούστα πέρασε σαν σφαίρα πάνω από τα φύλλα που σκέπαζαν την είσοδο.

Το σπίτι έμοιαζε ακατοίκητο. Πόρτες σφαλισμένες, παράθυρα κλειστά. Στην μπροστινή βεράντα ψυχή. Ούτε καρέκλα ούτε τίποτε. Η γαλάζια Πλίμουθ όμως με τα γυαλιστερά φτερά από χρώμιο ήταν ακόμα παρκαρισμένη έξω και μέσα ήταν ακόμα ζωντανή η Μπέμπα Κοτσάμα.

Ήταν η μικρή αδελφή του παππού της Ράχελ. Θεία της. Το πραγματικό της όνομα ήταν Ναβόμι, Ναβόμι Ίπε, αλλά όλοι τη φώναζαν Μπέμπα. Κι άρχισαν να τη λένε Μπέμπα Κοτσάμα όταν την πήραν τα χρόνια: όταν ήταν πια αρκετά μεγάλη για να είναι θεία. Η Ράχελ δεν είχε έρθει για να δει εκείνη. Ούτε η ανιψιά ούτε η μπέμπα θεία έτρεφαν ψευδαισθήσεις ως προς αυτό το ζήτημα. Η Ράχελ είχε έρθει να δει τον αδερφό της, τον Έσθα. Ήταν δίδυμοι, από δύο ξεχωριστά ωάρια. «Διωγενείς» τους λένε οι γιατροί. Διζυγωτικοί δίδυμοι. Γεννημένοι από δύο ξεχωριστά ωάρια, ωστόσο γονιμοποιημένα ταυτόχρονα. Ο Έσθα –Εσθάπεν– ήταν δεκαοχτώ λεπτά μεγαλύτερος από τη Ράχελ.

Ποτέ δεν έμοιαζαν και πολύ μεταξύ τους ο Έσθα και η Ράχελ. Ακόμα κι όταν ήταν παιδιά –τότε που τα κοκαλιάρικα κορμάκια τους ήταν ολόγυρα, με στηθάκι πλάκα, σκουλήκια στην κοιλιά και τα μαλλιά χτενισμένα σαν του Έλβις Πρίσλεϊ–, ακό-

μα και τότε κανείς δε ρωτούσε «Ποιος είναι ο Έσθα και ποια είναι η Ράχελ», ή «Ποιο είναι από τα δυο». Ούτε οι συγγενείς με τα ψεύτικα χαμόγελα ούτε οι ορθόδοξοι ιερείς της Συριακής Εκκλησίας που μπαινόβγαιναν ταχτικά στο σπίτι τους για ενισχύσεις του φιλόπτωχου ταμείου τους.

Το μπέρδεμα βρισκόταν πιο βαθιά, σε μέρος μυστικό.

Εκείνα τα πρώτα άμορφα χρόνια, τα χρόνια που η μνήμη μόλις αρχίζει να γεννιέται, τα χρόνια που η ζωή αποτελείται μόνο από Αρχές και πουθενά δε φαίνεται κανένα Τέλος, όταν Όλα είναι Για Πάντα, ο Εσθάπεν και η Ράχελ ήταν *Εμείς*, όταν σκέφτονταν χωριστά ο καθένας τον εαυτό του. Ήταν όμως *Εγώ*, ένα και μόνο *Εγώ*, όταν σκέφτονταν και για τους δυο μαζί. Σαν να ήταν κάποιο αλλόκοτο είδος σιαμαίων αδελφών, με χωρισμένα κορμιά αλλά ταυτότητες ενωμένες.

Τώρα, χρόνια αργότερα, η Ράχελ θυμάται μια νύχτα που είχε ξυπνήσει γελώντας με το αστείο όνειρο του Έσθα.

Έχει κι άλλες αναμνήσεις, αναμνήσεις που δεν είναι δικές της, αναμνήσεις που δε δικαιούνται να έχει.

Θυμάται, ας πούμε (κι ας μην ήταν εκεί), τι είχε κάνει του Έσθα στο *Σινεμά Αμπιλάς* ο Άντρας με τις Πορτοκαλάδες και τις Λεμονάδες. Θυμάται τη γεύση των σάντουιτς με την ντομάτα –των σάντουιτς του Έσθα, των σάντουιτς που είχε φάει ο Έσθα– μέσα στην ταχεία του Μαδράς.

Κι αυτά δεν είναι παρά τα μικρά πράγματα μόνο.

Όπως κι αν έχει το πράγμα, τώρα στο μυαλό της ο Έσθα και η Ράχελ είναι *Αυτοί*. Γιατί ξεχωριστά ο καθένας τους δεν είναι πια αυτό που ήταν κάποτε ή αυτό που νόμιζαν ότι θα κατάφερναν ποτέ να γίνουν.

Ποτέ.

Οι ζώες τους έχουν μέγεθος τώρα. Έχουν σχήμα. Ο Έσθα έχει τη δική του και η Ράχελ τη δική της.

Γωνιές, Ακρες, Όρια, Περιθώρια και Πλαίσια έχουν κάνει την

εμφάνισή τους σαν στρατιά δαιμόνων στους χωριστούς ορίζοντές τους. Μικρόσωμα πλάσματα με μακριούς ίσκιους που περιπολούν φρουρώντας το Θαμπό Τέλος. Απαλά μισοφέγγαρα έχουν χαράξει το δέρμα κάτω από τα μάτια τους. Και είναι πια στην ηλικία που ήταν η Άμου όταν πέθανε. Τριάντα ενός.

Ούτε μεγάλοι.

Ούτε μικροί.

Στη σωστή ηλικία για να ζήσουν ή να πεθάνουν.

Λίγο έλειψε να γεννηθούν μέσα στο λεωφορείο ο Έσθα και η Ράχελ. Όταν έπιασαν οι πόνοι την Άμου, ο Μπάμπα*, ο πατέρας τους, την πήρε με ένα αυτοκίνητο και ξεκίνησαν για το νοσοκομείο του Σίλονγκ. Στις στροφές του Άσαμ όμως, καθώς περνούσαν μέσα από τη φυτεία του τσαγιού, το αυτοκίνητο έμεινε. Το άφησαν και σταμάτησαν ένα περαστικό λεωφορείο της γραμμής, γεμάτο κόσμο. Με την αλλόκοτη συμπόνια που δείχνουν συχνά οι πολύ φτωχοί στους σχετικά εύπορους, ή πάλι απλώς και μόνο επειδή είδαν πως η Άμου ήταν ετοιμόγεννη, οι επιβάτες του λεωφορείου στριμώχτηκαν για να τους κάνουν χώρο να καθίσουν. Και μέχρι να φτάσουν, ο πατέρας του Έσθα και της Ράχελ κρατούσε την κοιλιά της μητέρας τους (κι εκείνους μέσα της) για να τους προφυλάξει από τα κουνήματα. Αυτά έγιναν πριν χωρίσουν και πριν επιστρέψει η Άμου να ζήσει στην Κέραλα.

Ο Έσθα έλεγε ότι αν είχαν γεννηθεί μέσα στο λεωφορείο θα είχαν το ελεύθερο να ταξιδεύουν δωρεάν με όλα τα λεωφορεία ως το τέλος της ζωής τους. Δεν ήταν ξεκάθαρο πού το είχε ακούσει αυτό το πράγμα ή πώς του είχε έρθει στο μυαλό. Μα για πολλά χρόνια τα δίδυμα κρατούσαν κακία στους γονείς τους που δε φρόντισαν να τους εξασφαλίσουν δωρεάν ταξίδια με το λεωφορείο για όλη τους τη ζωή.

* Μπάμπα: πατέρας, Μον: αγόρι, Μολ: κορίτσι, Παπάτσι: παππούς, Μαμάτσι: γιαγιά.

Πίστευαν ακόμα ότι αν σκοτώνονταν πάνω στη λευκή διαγράμμιση μιας διασταύρωσης, τότε θα αναλάμβανε η κυβέρνηση τα έξοδα της κηδείας τους. Είχαν την ακλόνητη πεποίθηση ότι αυτό ακριβώς το νόημα είχαν οι λευκές γραμμές πάνω στην άσφαλο. Δωρεάν κηδείες. Εξυπακούεται ότι στο Αγιέμενεμ δεν υπήρχαν διαγραμμίσεις στους δρόμους και κανείς δεν μπορούσε να σκοτωθεί πάνω τους εξασφαλίζοντας έτσι δωρεάν κηδεία. Ούτε στο Κόταγιαμ, στην κοντινότερη πόλη, υπήρχαν τέτοιες. Είχαν δει σταυροδρόμια με άσπρες γραμμές από το παράθυρο του αυτοκινήτου όταν είχαν πάει στο Κοτσίν, δυο ώρες ταξίδι από το Αγιέμενεμ.

Και βέβαια η κυβέρνηση δεν πλήρωσε για την κηδεία της Σόφι Μολ. Επειδή δεν είχε σκοτωθεί πάνω στις γραμμές μιας διασταύρωσης. Την είχαν κηδέψει στο Αγιέμενεμ. Η νεκρώσιμη ακολουθία είχε ψαλεί στην παλιά εκκλησία. Μόλις την είχαν μπογιατίσει. Η Σόφι Μολ ήταν ξαδέρφη του Έστθα και της Ράχελ, κόρη του θείου Τσάκο. Είχε έρθει να τους δει από την Αγγλία. Ο Έστθα και η Ράχελ ήταν εφτά χρονών όταν εκείνη πέθανε. Η Σόφι Μολ κόντευε τα εννιά. Της έφτιαξαν παιδικό φέρετρο.

Ντυμένο από μέσα με σατέν.

Με αστραφτερά μπρούντζινα χερούλια.

Την ξάπλωσαν εκεί μέσα με το κίτρινο φαρδύ παντελόνι της από πολυεστέρα, με μια κορδέλα στα μαλλιά και με τη μικρή, κομψή τσαντούλα της Made-in-England που δεν αποχωριζόταν ποτέ της. Το πρόσωπό της ήταν άσπρο και ζαρωμένο σαν τα δάχτυλα της πλύστρας επειδή είχε μείνει πολλές ώρες στο νερό. Οι συγγενείς μαζεύτηκαν γύρω από το φέρετρο κι από τις λυπητερές ψαλμωδίες φούσκωσε η κίτρινη εκκλησία σαν το λαϊμό κάποιου που τραγουδάει δυνατά. Οι ιερείς με τα κατσαρά γένια κρατούσαν στα χέρια τους τα λιβανιστήρια και τα κουνούσαν πέρα-δώθε. Ούτε μια φορά δε χαμογέλασαν στα παιδιά, όπως το συνήθιζαν στις κυριακάτικες λειτουργίες.

Τα μεγάλα κεριά μπροστά στο ιερό είχαν γείρει, τα μικρά όχι.

Μια γριά κυρία που έκανε λες κι ήταν μακρινή συγγενής (αν και δεν τη γνώριζε κανείς) και εμφανιζόταν συχνά στις κηδείες (υπέφερε τάχα από υποσυνείδητη νεκροφιλία; ήταν μανιακή με τις κηδείες και τα φέρετρα;) έβρεξε με κολόνια ένα βαμβακερό πανάκι και με κινήσεις όλο ευλάβεια και ευγένεια το ακούμπησε απαλά στο μέτωπο της Σόφι Μολ. Η Σόφι Μολ μύριζε κολόνια και ξύλο της κάσας.

Η Μάργκαρετ Κοτσάμα, η Εγγλέζα μητέρα της Σόφι Μολ, δεν άφηγε τον Τσάκο, τον φυσικό πατέρα της Σόφι Μολ, να την αγκαλιάσει απ' τους ώμους και να την παρηγορήσει.

Η οικογένεια ήταν μαζεμένη γύρω από το μικρό φέρετρο. Η Μάργκαρετ Κοτσάμα, ο Τσάκο, η Μπέμπα Κοτσάμα και δίπλα της η νύφη της, η Μαμάτσι – η γιαγιά του Έσθθα και της Ράχελ (και της Σόφι Μολ). Η Μαμάτσι ήταν σχεδόν τυφλή και φορούσε πάντα μαύρα γυαλιά όταν έβγαινε από το σπίτι. Τα δάκρυά της κυλούσαν πίσω από τους σκούρους φακούς, έφταναν ως το πιγούνι της κι εκεί τρέμοντας έπεφταν στάλα στάλα, σαν τη βροχή που μαζεύεται στην άκρη της σκεπής και στάζει από κει αργά. Τυλιγμένη στο κολλαριστό σάρι της που είχε ένα σκοτωμένο άσπρο χρώμα, έμοιαζε τσακισμένη κι άρρωστη. Ο Τσάκο ήταν ο μοναχογιός της Μαμάτσι. Ο δικός της πόνος μπορεί να την πονούσε. Ο δικός του τη σκότωνε.

Είχαν επιτρέψει βέβαια στην Άμου, στον Έσθθα και στη Ράχελ να παρακολουθήσουν την κηδεία, αλλά τους είχαν βάλει χώρια από την υπόλοιπη οικογένεια. Κανείς δε γύρισε να τους ρίξει ούτε μια ματιά.

Μέσα στην εκκλησία έκανε ζέστη και οι λευκές άκρες των κρίνων ζάρωναν μαραμμένες. Μια μέλισσα ψόφησε μέσα σε ένα απ' τα λουλούδια που στόλιζαν το φέρετρο. Τα χέρια της Άμου έτρεμαν και μαζί μ' αυτά έτρεμε και το προσευχητάρι της. Το δέρμα της ήταν κρύο. Ο Έσθθα στεκόταν δίπλα της· με το ζόρι κρατιόταν ξύπνιος. Τα πονεμένα μάτια του άστραφταν σαν γυά-

λινα. Το μάγουλό του ζεματούσε καθώς το ακουμπούσε πάνω στο κρύο, τρεμάμενο χέρι της Άμου που κρατούσε σφιχτά το προσευχητάρι.

Η Ράχελ, πάλι, ήταν εντελώς ξύπνια, πεισματωμένη, άγρυπνη κι εύθραυστη, εξουθενωμένη από τη φοβερή μάχη ενάντια στην Αληθινή Ζωή.

Πρόσεξε ότι η Σόφι Μολ είχε ξυπνήσει για την κηδεία της. Η Σόφι Μολ έδειξε στη Ράχελ Δύο Πράγματα.

Το Πρώτο Πράγμα ήταν ο φρεσκομπογιατισμένος τρούλος της κίτρινης εκκλησίας. Η Ράχελ δεν τον είχε δει ποτέ από μέσα. Ήταν βαμμένος γαλάζιος σαν τον ουρανό κι είχε πάνω του ζωγραφισμένα συννεφάκια και μικροσκοπικά αεροπλάνα που έσκιζαν τον αέρα με ταχύτητα ανάμεσα στα σύννεφα αφήνοντας πίσω τους άσπρες γραμμές. Η αλήθεια είναι (και πρέπει να ειπωθεί) ότι σίγουρα προσέχει κανείς πιο εύκολα τέτοια πράγματα ξαπλωμένος μέσα σε ένα φέρετρο, κοιτάζοντας προς τα πάνω, παρά όρθιος σε κάποιο στασίδι της εκκλησίας, στριμωγμένος ανάμεσα σε σκυφτούς ανθρώπους και προσευχητάρια.

Η Ράχελ συλλογίστηκε τον άνθρωπο που, χωρίς να λυπηθεί τον κόπο, είχε ανέβει εκεί πάνω, φορτωμένος με τα πινέλα του, το νέφτι, τις μπογιές του – άσπρο για τα σύννεφα, γαλάζιο για τον ουρανό, ασημένιο για τα αεροπλάνα. Τον φαντάστηκε εκεί πάνω, κάποιον σαν τον Βελούτθα, γυμνό από τη μέση και πάνω, με το δέρμα του να γυαλίζει, καθισμένο σε μια σανίδα που κρεμόταν από τη σκαλωσιά ψηλά στον μεγάλο τρούλο, να ζωγραφίζει μικρά ασημένια αεροπλανάκια στον γαλάζιο ουρανό της εκκλησίας.

Αναλογίστηκε τι θα συνέβαινε αν έσπαζε κάποιο από τα σχοινιά. Τον φαντάστηκε να πέφτει σαν μαύρο αστέρι από ψηλά, από έναν ουρανό που ήταν έργο των χεριών του. Τον φαντάστηκε πεσμένο στο ζεστό πάτωμα της εκκλησίας. Φαντάστηκε το σκούρο αίμα να κυλάει αργά από το σπασμένο του κρανίο, σαν μυστικό.

Εκείνη την εποχή ο Έσθα και η Ράχελ είχαν μάθει ήδη ότι ο κόσμος είχε κι άλλους τρόπους να σπάει τον άνθρωπο. Η μυρωδιά ήταν πια γνώριμη γι' αυτούς. Γλυκερή και άρρωστη μυρωδιά. Σαν μαραμένα ρόδα στον αέρα.

Το Δεύτερο Πράγμα που της έδειξε η Σόφι Μολ, ήταν μια νυχτερίδα μωρό.

Την ώρα της λειτουργίας η Ράχελ είδε μια μικρή μαύρη νυχτερίδα που σκαρφάλωνε αργά πάνω στο ακριβό πένθιμο σάρι της Μπέμπας Κοτσάμα, γαντζώνοντας με προσοχή τα νύχια της στο ύφασμα. Η Μπέμπα Κοτσάμα τσίριξε όταν το ζώο έφτασε στο σημείο ανάμεσα στο σάρι και στην μπλούζα της, στη γυμνή της μέση, εκεί όπου πρόβαλε σαν πρήξιμο ο πόνος και η θλίψη της. Προσπάθησε με το προσευχητάρι της να το τινάξει από πάνω της. Οι ψαλμωδίες σταμάτησαν. «Τι γίνεται; Τι τρέχει;» Φτερά χτύπησαν αδύναμα τον αέρα και τα σάρι θρόισαν ανάλαφρα.

Οι θλιμμένοι ιερείς πέρασαν τα δάχτυλά τους τα φορτωμένα με χρυσά δαχτυλίδια μέσα από τις κατσαρές γενειάδες τους, λες κι είχαν χωθεί εκεί αράχνες κι είχαν υφάνει τους ιστούς τους.

Η μικρή νυχτερίδα πέταξε ψηλά στον ουρανό του θόλου κι έγινε ένα αεροπλανάκι ανάμεσα στα υπόλοιπα. Χωρίς άσπρη γραμμή πίσω της.

Μόνο η Ράχελ πρόσεξε τη Σόφι Μολ που σηκώθηκε κρυφά κι έκανε τροχό μέσα στο φέρετρό της.

Η λυπητερή ψαλμωδία ξανάρχισε και τραγούδησαν για δεύτερη φορά την ίδια λυπητερή στροφή. Και γι' άλλη μια φορά η κίτρινη εκκλησία φούσκωσε σαν λαιμός γεμάτος δυνατές φωνές.

Τη στιγμή που κατέβασαν το φέρετρο της Σόφι Μολ στο χώμα του μικρού νεκροταφείου, πίσω από την εκκλησία, η Ράχελ σιγουρεύτηκε: η ξαδέρφη της δεν είχε πεθάνει ακόμα. Άκουσε (για λογαριασμό της Σόφι Μολ) τον μαλακό γδούπο της κόκκινης λάσπης και τους σκληρούς χτύπους που έκαναν οι πορτοκαλοκόκκινοι σβόλοι του λατερίτη, λερώνοντας το αστραφερό φέρετρο. Άκουσε τους υπόκωφους ήχους, πνιγμένους πί-

σω απ' το ξύλο και το σατέν, να τρυπώνουν μες στο φέρετρο. Οι φωνές των θλιμμένων ιερέων έφτασαν μακρινές στα αυτιά της, σβησμένες πίσω από τη λάσπη και το ξύλο.

*Στα χέρια σου, Επουράνιε Πατέρα,
Παραδίνουμε την ψυχή του παιδιού μας.
Το σώμα της το επιστρέφουμε στη γη,
Ότι χους ην και εις χουν απελεύσεται,
Στάχτη στη στάχτη, σκόνη στη σκόνη.*

Μέσα στη γη η Σόφι Μολ ούρλιαξε και ξέσκισε το σατέν με τα δόντια της. Κάτω απ' τις πέτρες και το χώμα όμως τα ουρλιαχτά δεν ακούγονται.

Η Σόφι Μολ πέθανε επειδή δεν είχε αέρα να ανασάνει.

Η κηδεία της τη σκότωσε. *Σκόνης τη σκόνης τη σκόνης τη σκόνης τη σκόνη.* Στην πλάκα πάνω από τον τάφο της έγραψαν: *Μια Ηλιαχτίδα Που Φώτισε Φευγαλέα Τις Καρδιές Μας.*

Η Άμου μας εξήγησε αργότερα ότι *Φευγαλέα* θα πει *Για Λίγο, Για Πολύ Λίγο.*

Μετά την κηδεία, η Άμου πήγε με τα δίδυμα στο αστυνομικό τμήμα του Κόταγιαμ. Το ήξεραν το αστυνομικό τμήμα. Είχαν περάσει εκεί τις περισσότερες ώρες της προηγούμενης μέρας. Ήξεραν ότι βρομούσε κάτουρο κι έκλεισαν έγκαιρα τα ρουθούνια τους, πριν τα χτυπήσει η έντονη, ξινή μυρωδιά.

Η Άμου ζήτησε τον αρμόδιο αξιωματικό κι όταν την οδήγησαν στο γραφείο του, του εξήγησε ότι είχε γίνει ένα τρομερό λάθος κι ότι ήθελε να καταθέσει. Ζήτησε την άδεια να δει τον Βελούτθα.

Τα μουστάκια του επιθεωρητή Τόμας Μάθιους σάλεψαν πάνω-κάτω, σαν του καλοσυνάτου και γελαστού μαχαραγιά της Ερ Ίντια. Τα μάτια του όμως άστραψαν όλο απληστία και πονηριά.

«Λίγο αργά τώρα πια, δε νομίζεις;» είπε στην τραχιά διάλε-

κτο μαλαγιάλαμ που μιλούσαν οι περισσότεροι στο Κόταγιαμ. Καθώς μιλούσε, είχε τα μάτια του καρφωμένα στα στήθια της Άμου. Η αστυνομία ήξερε όλα όσα έπρεπε να ξέρει, είπε. Η αστυνομία δε χρειαζόταν καταθέσεις, είπε, από μια *γυέσια*, μια πόρνη, ή τα νόθα παιδιά της. Η Άμου απάντησε ότι αυτό θα το βλέπαμε. Ο επιθεωρητής Τόμας Μάθιους σηκώθηκε, έκανε το γύρο του τραπέζιού και πλησίασε την Άμου με το ρόπαλο στο χέρι.

«Αν ήμουν στη θέση σου», είπε, «θα γύριζα αμέσως στο σπίτι». Ύστερα χτύπησε τα στήθη της μαλακά με το βραχύ ρόπαλο. Πολύ μαλακά. *Ταπ, ταπ*. Λες και διάλεγε μάνγκο απ' το κοφίνι του μανάβη. Λες και ξεχώριζε ποια ήθελε να βάλουν στη σακούλα και να του τα στείλουν στο σπίτι. Ο επιθεωρητής Τόμας Μάθιους ήξερε, φαίνεται, ποιον μπορούσε να φοβερίζει ατιμωρητί και ποιον όχι. Οι αστυνομικοί τα ξέρουν αυτά τα πράγματα από ένστικτο.

Πίσω του, στον τοίχο, κρεμόταν μια κοκκινογάλαζη πινακίδα:

Α σφάλεια
 Σ ταθερότης
 Τ άξις
 Υ πευθυνότης
 Ν όμος
 Ο ρθότης
 Μ εγαλοφροσύνη
 Ι δανικά
 Α λληλεγγύη

Βγαίνοντας από το αστυνομικό τμήμα, η Άμου έκλαιγε, γι' αυτό ο Έσθα και η Ράχελ δεν τη ρώτησαν τι θα πει *πόρνη*. Η *νόθος*. Ήταν η πρώτη φορά που έβλεπαν τη μάνα τους να κλαίει. Δεν έκλαιγε με λυγμούς. Το πρόσωπό της ήταν σκληρό σαν πέτρα, αλλά τα δάκρυα πλημμύριζαν τα μάτια της και κυλούσαν στα μαρμαρωμένα μάγουλά της. Τα δίδυμα τρελάθηκαν από το

φόβο τους. Τα δάκρυα της Άμου έκαναν πραγματικότητα όλα όσα μέχρι εκείνη τη στιγμή έμοιαζαν με παραμύθι.

Γύρισαν με το λεωφορείο στο Αγιέμενεμ. Ο εισπράκτορας, ένας αδύνατος άντρας ντυμένος στο χακί, ήρθε προς το μέρος τους κρατημένος από τις χειρολαβές. Στήριξε τον κοκαλιάρη πισινό του στο πίσω μέρος ενός καθίσματος και κροτάλισε στο χέρι του το εργαλείο με το οποίο τρυπούσε τα εισιτήρια. *Πού πηγαίνετε;* ήθελε να πει το κροτάλισμα. Η Ράχελ ένιωσε τη μυρωδιά της δεσμίδας των εισιτηρίων και την ξινή μεταλλική μυρωδιά των ασάλινων χειρολαβών στα χέρια του.

«Πέθανε», του είπε σιγανά η Άμου. «Εγώ τον σκότωσα».

«Αγιέμενεμ», βιάστηκε να πει ο Έστθα, πριν χάσει ο εισπράκτορας την υπομονή του.

Ο Έστθα έβγαλε χρήματα από το πορτοφόλι της Άμου. Ο εισπράκτορας του έδωσε τα εισιτήρια. Ο Έστθα τα δίπλωσε προσεχτικά και τα έβαλε στην τσάντα της. Κι έπειτα πήρε στη μικρή αγκαλιά του τη μάνα του που έκλαιγε βουβά, χωρίς λυγμούς.

Δύο εβδομάδες αργότερα ο Έστθα Επεστράφη. Ανάγκασαν την Άμου να τον στείλει στον πατέρα τους που τότε είχε εγκαταλείψει ήδη τη μοναχική δουλειά του στη φυτεία του τσαγιού στο Άσαμ και είχε μετακομίσει στην Καλκούτα, όπου δούλευε σε μια εταιρεία παραγωγής προϊόντων άνθρακος. Είχε ξαναπαντρευτεί, είχε σταματήσει (λίγο-πολύ) το ποτό και δεν ξεστράτιζε παρά μόνο αραιά και πού.

Ο Έστθα και η Ράχελ δεν είχαν ξαναϊδωθεί από τότε.

Και τώρα, είκοσι τρία χρόνια μετά, ο πατέρας τους είχε επαν-Επιστρέψει τον Έστθα. Τον είχε στείλει πίσω στο Αγιέμενεμ με μια βαλίτσα κι ένα γράμμα. Η βαλίτσα ήταν γεμάτη όμορφα, καινούργια ρούχα. Η Μπέμπα Κοτσάμα έδειξε το γράμμα στη Ράχελ. Ο γραφικός χαρακτήρας ήταν γυναικείος: γράμματα λοξά, καλλιγραφικά, απ' αυτά που μαθαίνουν να γράφουν τα κο-

ρίτσια όταν πηγαίνουν στις καλόγριες, αλλά η υπογραφή από κάτω ήταν του πατέρα τους. Ή τουλάχιστον το όνομά του. Η Ράχελ έτσι κι αλλιώς δε θα μπορούσε να γνωρίσει την υπογραφή του. Το γράμμα έλεγε ότι αυτός, ο πατέρας τους, είχε παραιτηθεί από τη δουλειά του στην εταιρεία προϊόντων άνθρακος, ότι είχε αποφασίσει να μεταναστεύσει στην Αυστραλία, όπου τον είχαν προσλάβει ήδη ως υπεύθυνο ασφαλείας σε ένα εργοστάσιο κεραμικής, κι ότι δεν μπορούσε να πάρει μαζί του τον Έσθα. Έστειλε τις καλύτερες ευχές του σε όλους στο Αγιέμενεμ και βεβαίωνε πως θα περνούσε να δει το γιο του, αν ξαναγύριζε ποτέ στην Ινδία, πράγμα που, όπως πρόσθετε, θεωρούσε μάλλον απίθανο.

Η Μπέμπα Κοτσάμα είπε στη Ράχελ ότι μπορούσε να κρατήσει το γράμμα αν ήθελε. Η Ράχελ το ξανάβαλε μες στο φάκελο. Το χαρτί είχε μαλακώσει και δίπλωνε εύκολα, σαν ύφασμα.

Είχε ξεχάσει πόσο υγρός ήταν ο αέρας στο Αγιέμενεμ τον καιρό των μουσώνων. Οι ξύλινες πόρτες των ντουλαπιών φούσκωναν κι έτριζαν. Κλειστά παράθυρα άνοιγαν από μόνα τους. Οι σελίδες των βιβλίων μαλάκωναν και οι άκρες τους γύριζαν. Αλλόκοτα έντομα ξεφύτρωναν σαν ιδέες τα βράδια και καίγονταν στους αδύναμους γλόμπους των 40 βατ που άναβε η Μπέμπα Κοτσάμα. Την άλλη μέρα το πρωί τα καρβουνιασμένα, ασάλευτα κουφαράκια τους ξεχώριζαν σκόρπια στο πάτωμα και στα περβάζια, κι ώσπου να τα μαζέψει η Κότσου Μάρια με τη σκούπα και το πλαστικό φαράσι της, ο αέρας μύριζε Κάτι που Καιγόταν.

Δεν είχε αλλάξει, η βροχή του Ιουνίου.

Τα ουράνια άνοιγαν και το νερό έπεφτε με ορμή, ξυπνούσε το νωθρό, παλιό πηγάδι, του έδινε νέα ζωή, σκέπαζε με πράσινα βρύα το γουρουνοστάσιο που είχε μείνει από καιρό δίχως γουρούνια, βομβάρδιζε με τις βαριές του στάλες τις μικρές ήρεμες λιμνούλες μέσα στις λάσπες, λακκούβες ξέχειλες στο χρώμα του τσαγιού· όπως οι αναμνήσεις βομβαρδίζουν τις ήρεμες

σκέψεις που λιμνάζουν κι έχουν κι αυτές το χρώμα του τσαγιού. Τα χόρτα ήταν καταπράσινα, βρεμένα, χορτασμένα. Ευτυχισμένα σκουλήκια αναδύονταν σκουροκόκκινα μες στη λάσπη. Μικρές τσουκνίδες σάλευαν αργά τα κεφάλια τους. Τα δέντρα λυγίζαν βαριά στο χώμα. Πιο πέρα, στη βροχή και στον αέρα, στην όχθη του ποταμού, στο ξαφνικό σκοτάδι της μπόρας, ο Έσθα είχε βγει να περπατήσει. Φορούσε ένα μπλουζάκι στο χρώμα της λιωμένης φράουλας, που είχε βραχεί κι έμοιαζε πιο σκούρο τώρα, και ήξερε πως η Ράχελ είχε έρθει.

Ο Έσθα ήταν πάντα ήσυχο παιδί κι έτσι κανείς δεν μπορούσε να ισχυριστεί ότι ήξερε με ακρίβεια πότε ακριβώς (ποια χρονιά, αν όχι ποιο μήνα ή ποια μέρα) είχε σταματήσει να μιλάει. Πότε είχε σταματήσει να μιλάει εντελώς. Η αλήθεια είναι πως αυτό το «πότε ακριβώς» δεν υπήρχε. Ήταν μια σταδιακή μείωση, μια βαθμιαία κατάπαυση. Ανεπαίσθητη σχεδόν. Λες κι είχαν στερέψει μέσα του τα λόγια και δεν είχε πια τίποτε άλλο να πει. Πάντως η σιωπή του Έσθα δεν ήταν ποτέ δυσάρεστη. Ποτέ ενοχλητική. Ποτέ δεν τραβούσε την προσοχή. Δεν ήταν απ' αυτές τις σιωπές που κατηγορούν ή διαμαρτύρονται. Έμοιαζε περισσότερο με θερινή νάρκη, με γλάρωμα, με το ψυχολογικό ισοδύναμο αυτού που κάνουν τα πνευμονοφόρα ψάρια, τα οποία βουλιάζουν στη λάσπη για να περάσουν την εποχή της ξηρασίας. Μόνο που στην περίπτωση του Έσθα η εποχή της ξηρασίας έμοιαζε λες και δεν επρόκειτο να τελειώσει ποτέ.

Με τον καιρό είχε αποκτήσει την ικανότητα να σβήνει και να χάνεται από το βλέμμα των άλλων, όπου κι αν βρισκόταν να γίνεται ένα με το χώρο γύρω του –βιβλιοθήκες, περιβόλια, κουρτίνες, κατώφλια, δρόμους–, να μοιάζει άψυχος, αόρατος σχεδόν στο άμαθο βλέμμα. Περνούσε κάμποση ώρα πριν τον προσέξουν οι ξένοι, ακόμα κι όταν βρίσκονταν στο ίδιο δωμάτιο μαζί του. Και περνούσε ακόμα περισσότερη ώρα, πριν καταλάβουν ότι δεν άνοιγε ποτέ το στόμα του. Μερικοί μάλιστα δεν το κα-

ταλάβαιναν καθόλου. Ο Έσθθα έπιανε πολύ λίγο χώρο μέσα στον κόσμο.

Μετά την κηδεία της Σόφι Μολ, όταν ο Έσθθα Επεστράφη, ο πατέρας τους τον έστειλε σε ένα σχολείο για αγόρια στην Καλκούτα. Δεν ήταν εξαιρετος μαθητής, αλλά δεν τα κατάφερνε κι άσχημα. Σε κανένα μάθημα δεν έμενε πίσω. Σε κανένα δεν είχε ιδιαίτερα προβλήματα. *Μέτριες* ή *ικανοποιητικές επιδόσεις* ήταν το συνηθισμένο σχόλιο των δασκάλων του στους ετήσιους ελέγχους του. *Δε συμμετέχει στις Ομαδικές Δραστηριότητες*, παρατηρούσαν επανειλημμένα. Αν και ποτέ δεν μπήκαν σε λεπτομέρειες, ποτέ δεν εξήγησαν τι ακριβώς εννοούσαν με τις «Ομαδικές Δραστηριότητες».

Ο Έσθθα τελείωσε το σχολείο με καλούτσικους βαθμούς αλλά αρνήθηκε να πάει στο κολέγιο. Αντί γι' αυτό, καταπίαστηκε –προς μεγάλη αμνηχανία της μητριάς του και του πατέρα του– με τις δουλειές του νοικοκυριού. Λες και με τον τρόπο του προσπαθούσε να ξεπληρώσει τη διαμονή του κοντά τους. Σκούπιζε, σφουγγάριζε, έκανε μπουγάδα. Έμαθε να μαγειρεύει και να ψωνίζει λαχανικά. Οι μανάβηδες στο παζάρι, καθισμένοι πίσω από τις πυραμίδες της λαδωμένης, γυαλιστερής πραμάτειας τους, τον έμαθαν και τον εξυπηρετούσαν αμέσως, αδιαφορώντας για τις φωνές και τα παράπονα των άλλων πελατών. Του έδιναν χωρίς καθυστέρηση τα σκουριασμένα δοχεία, όπου έβαζε τα λαχανικά που διάλεγε. Δεν έκανε ποτέ παζάρια. Κανείς δεν τον είχε γελάσει ποτέ. Τα ζύγιζαν, τα πλήρωνε κι ύστερα τα έριχναν με προσοχή μέσα στο κόκκινο πλαστικό καλάθι που είχε για τα ψώνια του (κάτω κάτω τα κρεμμύδια, από πάνω οι μελιτζάνες κι οι ντομάτες) κι ένα κλαράκι κοριάνδρο, μια χούφτα πράσινες πιπερίτσες δώρο. Ο Έσθθα στριμωχνόταν στο τραμ και τα κουβαλούσε στο σπίτι. Μια φουσκίτσα σιωπής που κολυπούσε σε μια θάλασσα θορύβου.

Στο τραπέζι, όταν ήθελε κάτι, σηκωνόταν και το έπαιρνε.

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΞΕΧΩΡΙΣΑΝ

Δυο όμορφα, αγνά δίδυμα παιδιά και η υπέροχη μητέρα τους επιστρέφουν για να ζήσουν στο πατρικό της σπίτι, στο Αγιέμενεμ, στην Ινδία, αφού ο ιδιόρρυθμος πατέρας τα έχει εγκαταλείψει. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο ξετυλίγεται μια συναρπαστική ιστορία, όπου οι διάφοροι ήρωες παίζουν τους ρόλους τους ανάμεσα στο παρελθόν και το παρόν. Μέσα στα πάθη και στον αισθησιασμό, το κείμενο φτιάχνει το δικό του λεξιλόγιο από εικόνες. Ένας έρωτας απαγορευμένος, μια λαχτάρα για μακρινούς ορίζοντες, ένα ποτάμι που μιλάει μια γλώσσα ονειρική, κι ένας θεός που τα πάντα ορίζει.

Η Αρουντάτι Ρόι υφαίνει τον ιστό της αφήγησης με δεξιοτεχνία και ομορφιά, και το ξετύλιγμα της ιστορίας έχει τη δύναμη να ταραξεί, να συνεπαίρνει, να μαγεύει τον αναγνώστη. Χωρίς να έχει ζήσει ποτέ μακριά από την πατρίδα της, χωρίς να ξεχνάει ούτε στιγμή τη γλωσσική της παράδοση, κατάφερε να γράψει ένα μυθιστόρημα που σου κόβει την ανάσα.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΣΕ 21 ΧΩΡΕΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.
ΤΑΤΟΪΟΥ 121, 144 52 ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΤΗΛ.: 210 28 04 800 • FAX: 210 28 19 550
www.psichogios.gr • e-mail: info@psichogios.gr

ISBN 978-960-274-254-9

9 789602 474254

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 01599

Ε Σ Ε Ι Σ Κ Ι Ε Μ Ε Ι Σ Π Α Ν Τ Α Σ Ξ Ξ Ε Π Α Φ Η